

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kış saati uygulaması terk edilerek, yaz saati uygulamasının kalıcı kılınması enerji tüketimini artırdığı gibi çalışma ve eğitim yaşamında verimsizliğe yol açmakta, sosyal ve psikolojik sorunlara yol açmaktadır. Türkiye'nin coğrafi konumu, iklim özellikleri, iş ve eğitim hayatı, ticaret tarzı ve beşerî alışkanlıkları dikkate alınarak; toplumun genelinin talep ve beklentileriyle örtüşen uygulamaların belirlenmesi, ortaya çıkan mağduriyetlerin bir an önce giderilmesinin sağlanması amacıyla Anayasanın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca "Meclis Araştırması" açılmasını arz ve teklif ederiz. 28.12.2023

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili

Mehmet Tahtasız
Gorun Milletvekili

Tekirdağ H.V.

Aliye TİMİSİ ERSEVER
Ankara Milletvekili

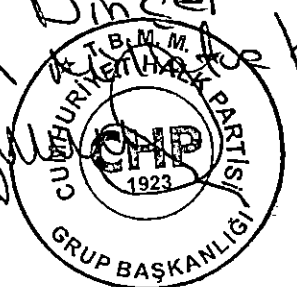
Tahsin Ocaklı
Rize M

Yüksel Fıstık
İzmir Milletvekili

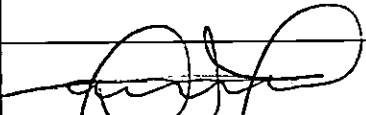
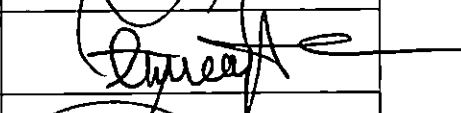
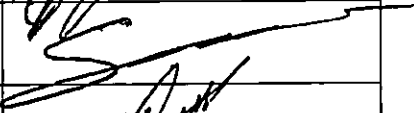
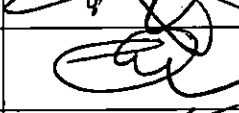
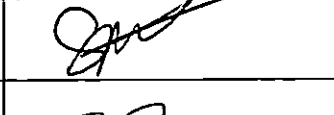
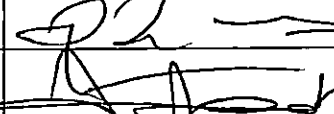
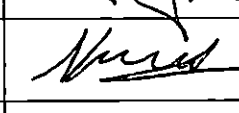
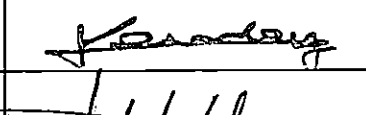
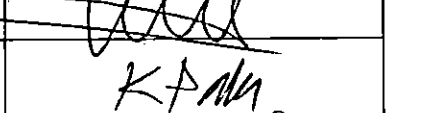
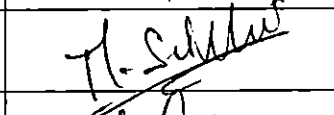
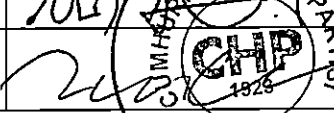
Uğur Bayraktutan
Artvin Milletvekili

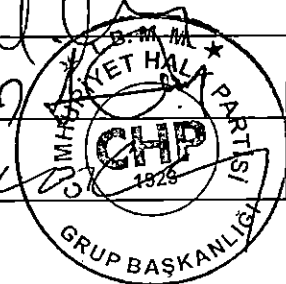
Deniz Demir
Ankara M
D.M.D.

Talat Dincer
Mardin M

... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1	Ali ÖZTUNÇ	Kahramanmaraş	
2	A. Tuncay ÖZKAN	İzmir	
3	Seyit Torun	Ordu	
4	Mahmut Tanal	Sanlıurfa	
5	Ömer Fethi Güner	Niğde	
6	Serkan SARI	Balıkesir	
7	Vedî Rindöğlü	Kırklareli MV	
8	Özgür Ceylan	Gaziantep	
9	Tüker Ateş	Bolu	
10	Semra Dingen	Ankara	
11	Asım BULUT	Aydın	
12	Veli Ağababa	Malatya MV.	
13	Nermin Yıldırım Koro	Harburg	
14	Cevdet ANAY	Korabük MV	
15	ULUŞ KARASU	Piaveş MV	
16	Kayhan Pak	Bursa	
17	Jale NURSELİS	Eskişehir	
18	Utku Gökçör	Eskişehir MV	
19	Nail Giler	Kocaeli MV.	
20	Namık TAN	İstanbul MV.	

GEREKÇE ÖZETİ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 06.09.2016 tarihli yazılı talebi üzerine Bakanlar Kurulunun 7.09.2016 tarihli kararı ile Türkiye’de Kış saati Uygulamasına son verilmiştir. Buna göre 30 Ekim 2016 tarihinde geçilmesi planlanan Kış Saati Uygulamasından vazgeçilerek, 27.03.2016 tarihinde başlatılan Yaz Saati Uygulamasının her yıl, yıl boyu sürdürülmesi kararlaştırılmıştır. Bakanlar Kurulu kararına karşı açılan davada, Danıştay 10. Dairesi, yasada Bakanlar kuruluna verilen yetkinin aşılmasını gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı vermiş olsa da hükümet ilgili yasada değişikliğe gitmiş, 2 Ekim 2018 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan kararla Türkiye’de Yaz saati uygulaması yasal olarak da sürekli hale getirmiştir.

Bu uygulama, hükümetin enerji tasarrufu ve verimliliği sağlama iddiasıyla hayata geçirilmiştir. Ancak, uygulama bu iddiaları karşılamadığı gibi, aksine toplum sağlığı ve güvenliğine zarar vermiştir.

Enerji tüketimi verilerine göre, uygulamanın enerji tüketimini artırıcı bir etkisi olduğu görülmektedir. Karanlıkta güne başlayan insanların, aydınlatma için daha fazla enerji harcaması gerekmektedir. Bu durum, enerji israfına yol açmaktadır.

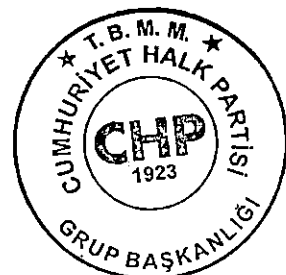
Karanlıkta uyanmak, insanların sirkadiyen ritmini bozmakta, uyku düzenini ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, depresyon, dikkat dağınıklığı, kaygı, stres gibi sorunlara yol açabilmektedir. Özellikle okul ve iş hayatında verimliliği düşürmektedir.

Karanlıkta dışarıda olmak, güvenlik risklerini artırmaktadır. Bu durum, özellikle kadın ve çocuklar için daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, kalıcı yaz saati uygulamasının toplum sağlığını ve güvenliğini olumsuz etkilediği, enerji tasarrufu sağlamadığı için hükümetin iddialarını karşılamamaktadır.

Sosyal, psikolojik, ekonomik ve enerji tasarrufu bağlamlarında pek çok olumsuz etkisiyle karşılaşılan ve kamuoyunda büyük tepkilere yol açan söz konusu uygulamanın; Türkiye’nin coğrafi konumu, iklim özellikleri, iş ve eğitim hayatı, ticaret tarzı ve beşeri alışkanlıkları dikkate alınarak; toplumun genelinin talep ve ihtiyaçlarıyla örtüşen biçimde yeniden belirlenmesi, ortaya çıkan mağduriyetlerin bir an önce giderilmesinin sağlanması amacıyla Anayasanın 98. TBMM İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca "Meclis Araştırması" açılmasını arz ve teklif ederiz. **12.01.2024**

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulu kararı ile 30 Ekim 2016 tarihinden itibaren kış saati uygulaması kaldırılmış, yaz saati uygulaması yıl boyunca kalıcı hale getirilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının (ETKB) 06.09.2016 tarihli yazılı talebi üzerine Bakanlar Kurulunun 7.09.2016 tarihli kararı ile Türkiye’de Kış saati Uygulamasına son verilmiştir. Buna göre 30 Ekim 2016 tarihinde geçilmesi planlanan Kış Saati Uygulamasından vazgeçilerek, 27.03.2016 tarihinde başlatılan Yaz Saati Uygulamasının her yıl, yıl boyu sürdürülmesi kararlaştırılmıştır. Her ne kadar Bakanlar Kurulu kararına karşı açılan davada, Danıştay 10. Dairesi, yasada Bakanlar kuruluna verilen yetkinin aşılmasını gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı vermiş olsa da hükümet ilgili yasada değişikliğe gitmiş, 2 Ekim 2018 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan kararla Türkiye’de Yaz saati uygulaması yasal olarak da sürekli hale getirmiştir.

Buna göre Türkiye’nin ulusal saati 30. meridyen yerine, daha öncesinde geçici olarak kullanılan 37,5 derecenin doğusunda kalan saat dilimine giren meridyene sabitlenmiştir. Hükümet bu değişikliği “enerji verimliliği” için yaptığını açıklamıştır.

AKP’nin kış saati uygulamasını kaldıran, yaz saatini kalıcı kılan bu uygulama, iddia edilen aksine enerji tasarrufu, iş verimliliği, ekonomik fayda gibi olumlu etkileri olmamıştır. Aksine, bu uygulama nedeniyle toplum sağlığını bozulmakta, sosyal hayat da zarar görmektedir.

Bu yüzden ülkemiz nüfusunun yaklaşık %80’inin yaşadığı bölgelerdeki vatandaşlarımız karanlıkta uyanmakta, okula ve işe gitmekte, karanlıkta okuldan ve/veya işten geri dönmektedir. Adeta Türkiye’de 6 ay gece 6 ay gündüz yaşanıyor gibi bir fiili durum yaratılmıştır.

Ak Parti hükümeti, söz konusu uygulamayı 2016 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından hazırlanan bir raporu referans göstererek savunmaktadır. Kış Saati Uygulamasının toplumsal hayat üzerindeki olumsuz etkilerine ve enerji israfına yol açtığına vurgu yapılan bu rapor hiçbir zaman kamuoyu ve akademik çevrelerle paylaşılmamış, sadece basın yoluyla baz alınan çalışmanın neyle ilgili olduğu duyurulmuştur. 1 milyar veri ile hazırlandığı söylenen bu çalışmanın hangi bilimsel parametreye, modellemeye, gerekçelere ve ispata dayandırıldığı halen açıklanamamıştır. Bu konuda sosyal etki değerlendirmesi, sağlık etki değerlendirmesi gibi bilimsel çalışmalar yapılması gerekirken, tarafsızlığı ve yeterliliği konusunda şüphe oluşturulan üyelerden oluşan bir ekibe hazırlatılmış rapor dayanak alınmıştır.

Bu çalışmayla ilgili olarak İTÜ’nün resmi internet sitesinde yer verilen haberler zaman içinde kaldırılırken, İTÜ’ye bağlı Yeşil Kampüs isimli internet sitesinde yayınlanan “İTÜ, Tasarruf Eden ve Daha Mutlu Bir Türkiye İçin Saatleri Sabitledi” başlıklı 9 Eylül 2016 tarihli haberde, 11 kişilik bir ekibin konu üzerinde çalıştığından, konunun çok yönlü bir şekilde ele alındığından bahsedilmiştir. Söz konusu haberde ismi geçen 11 kişilik çalışma ekibinin uzmanlıkları, tarafsızlıkları ve yetkinlikleri özelinde irdelediğimizde şu detaylar dikkat çekmektedir:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sabit saat uygulamasına dayanak olarak hazırlattığı belirtilen raporun, “Yaz Saati Uygulaması (YSU) Güneş Işınımı, Güneşlenme Süresi ve Elektrik Tüketim Verilerine Bağlı Olarak Analizi ve Modellemesi” adındaki proje kapsamında hazırlandığı, projenin yürütücüsünün ise meteoroloji mühendisi Prof. Dr. Ahmet Duran Şahin olduğu belirtilmektedir.

Mustafa Hoş’un “Neo Türkiye’nin Panzehiri Hafızadır” ve “Ölüm Treni: Çorlu Tren Faciasının Gizlenen Gerçekleri” isimli kitaplarında yer alan bilgilere göre, söz konusu çalışmanın öncüsü olarak gösterilen meteoroloji mühendisleri Prof. Dr. Ahmet Duran Şahin ile Prof. Dr. Hüseyin Toros, 8 Temmuz 2018’de yaşanan Çorlu tren faciası üzerine TCDD tarafından hazırlattırılan ve sonraki süreçte faciayla ilgili ceza davası dosyasına “uzman görüşü” olarak da sunulan tespit raporunu hazırlayan bilirkişi ekibinde yer almışlardır.

Uzman görüşü olarak sunulan rapor, ceza davasına sunulan bilirkişi raporunu çürütmek amacıyla kullanılmıştır. Şöyle ki, ceza davası kapsamında hazırlanan bilirkişi raporunda Meteoroloji Genel Müdürlüğü verileri esas alınarak “öngörülebilir yağış” görüşü sunulmak suretiyle TCDD yetkililerinin kazada kusurlu olduğu ortaya konulmuştur. Ahmet Duran Şahin ve Hüseyin Toros’un olduğu bir heyet tarafından hazırlanan tespit raporu, TCDD yetkililerini sorumlu tutan bu bilirkişi raporunu çürütmek amacıyla da kullanılmış, mahkeme yanıltmaya çalışılmıştır. Ahmet Duran Şahin ve Hüseyin Toros’un içinde bulunduğu ekipçe hazırlanan “uzman görüşü”nde, 3254 Sayılı Meteoroloji Hizmetleri Hakkın Kanun hükmü gereğince ölçüm yapmaya yetkili olmayan, yani bu konuda akredite olmayan bir kuruluşun (meyve üretim ve işleme alanında faaliyet gösteren bir tesisin) verileri kullanılarak, Meteoroloji Genel Müdürlüğü’ne ait ölçüm verileri çürütülmeye çalışılmıştır.

“Yaz Saati Uygulaması (YSU) Güneş Işınımı, Güneşlenme Süresi ve Elektrik Tüketim Verilerine Bağlı Olarak Analizi ve Modellemesi” projesi kapsamında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’yla birlikte çalışma yürüten Ahmet Duran Şahin, ETKB’nin enerji projeksiyonlarında önemli bir konuma sahip olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali ile Sinop Nükleer Güç Santrali projelerine ait ÇED olumlu kararlarına karşı açılan davalarda bilirkişi olarak yer almıştır.

Ahmet Duran Şahin tarafından hazırlanan raporların tek taraflı olarak Ak Parti politikalarıyla uyumlu olacak şekilde hazırlanmış olması, bu raporların objektifliğine gölge düşürmektedir.

Bir diğer dikkat çekici husus, milyonlarca insanı yıllar boyunca fizyolojik ve psikolojik olarak etkileyecek, okul ve iş hayatlarındaki verimliliği değiştirecek böylesi bir çalışmada Halk Sağlığı uzmanları ile Psikoloji Biliminin çok sayıda alt dalında uzmanlaşmış, akademik altyapıya sahip isimlerin yer verilmemiş, birlikte çalışmaları sağlanmamıştır. Çalışmada sadece Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü (PDR) mezunu bir üye bulunmuştur. Ancak, YÖK veri tabanı bilgilerine PDR uzmanı bu üyenin akademik bir geçmişi olmadığı gibi, somut sorun da kendisinin uzmanlık alanı dışındadır. Halk sağlığı uzmanlarından görüş alınmaması, bilimsel olarak eksikliklerdir.

Aynı şekilde kalıcı Yaz Saati Uygulamasına geçilmesinin ana dayanağı enerji verimliliği iken, çalışma ekibinin içinde elektrik mühendisliğinin alt ve ilişkili dallarından çok sayıda uzmanın bir arada çalıştırılması gerekirken, bu çalışmada sadece bir adet elektrik mühendisinin adı

geçmektedir. Elektrik Mühendisli olarak ekipte yer alan üyenin Prof. Dr. Ahmet Duran Şahin ile bir şirkette ortak olması, şirketin devlet kurumlarından işler alan bir şirket olması ise akademik çalışmanın objektiflik, tarafsızlık kurallarını ihlal etmekte, etik hassasiyetleri zedelemektedir.

2016 yılında kalıcı Yaz Saati Uygulamasına geçilirken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca referans verilen İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından hazırlanan bir rapor tıpkı daha öncesinde yayınlanan anket ve makaleler gibi tek taraflı bakış açısıyla, karşıtlık ilkesi yok sayılarak oluşturulmuştur. Örneğin, çalışmada, Kış Saati Uygulamasıyla birlikte doğu illerinde havanın erken kararmasının ve dönüşümlü saat uygulamasının toplum psikolojisi üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsedilirken, Kalıcı Yaz Saati uygulamasına geçildiği takdirde kış mevsiminde nüfusun yoğunluğunun yaşadığı batı bölgesinde yaşayan vatandaşların gün doğmadan uyanmalarının, işe/okula karanlık havada gitmelerinin toplum psikolojisi üzerindeki olumsuz etkilerinden hiç bahsedilmemiştir.

Kalıcı yaz saati uygulaması öncesinde kendi resmi internet sitesinde memnuniyet anketleri düzenleyen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı uygulamaya geçildikten sonra memnuniyet anketleri düzenlememiştir. Vatandaşların büyük bir çoğunluğunun uygulamadan şikâyetçi olduğunu bilmesine rağmen toplumsal memnuniyeti ölçmek adına görünür ve bilinir hiçbir anket yapılmaması, hiçbir analizde bulunulmaması son derece dikkat çekicidir.

Tüm bu hususlar, Türkiye'yi 7 yıldır etkileyen uygulamaya ve bu uygulamaya bilimsel dayanak olarak gösterilen çalışmaya gölge düşürmektedir. Bilimsel, modellenebilir ve ispatlanabilir dayanağı bulunmayan bu uygulama, toplumda meşruiyet kazanmamıştır. Topluma adeta dayatılan bu uygulamanın hayata geçiriliş tarzı ve gizemliliği, toplumsal yaşam tarzının ideolojik saiklerle şekillendirilmek istendiği kuşkusunu doğurmaktadır.

Aynı şekilde Türkiye'nin Yaz Saati uygulamasının kalıcı hale getirilmesi halinde işe giden insanların mesailerinin hava kararmadan biteceğini ve aydınlık havada evlerine dönmeleri durumunda da enerji talebinin azalacağı varsayımı adeta bir kural gibi kabullenilirken, nüfusun büyük çoğunluğunun yaşadığı batı bölgelerinde sabah mesaisinin güneş doğmadan başlaması nedeniyle oluşabilecek enerji tüketimi artışları yine görmezden gelinmiştir.

Bilindiği üzere ülkemiz 26. ve 46. doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Ülkenin en doğusu ile en batısı arasında 19 meridyen, yani 76 dakikalık bir zaman farkı bulunmaktadır. Ülkenin en batısına güneş, en doğusundan 1 saat 16 dakika sonra ulaşmaktadır. Örneğin, kalıcı Yaz Saatinin uygulandığı bu günlerde Van'da saat 07.20'de gün doğarken, İstanbul ve İzmir'de günün doğuşu 08.25'i bulmaktadır.

Yine Van'da yaşayan bir kişi gün ışığını almış bir şekilde uyanıp, işe/okula gidiyorken, İstanbul, İzmir, Bursa gibi batı şehirlerinde yaşayan milyonlarca vatandaş, karanlıkta uyanıp işe/okula gitmek zorunda kalmaktadır. Oysa Kış Saati Uygulamasıyla saatler 1 saat geri alınmış olsaydı, batı bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın da batı doğu bölgesinde yaşayan vatandaşlarımız gibi gün ışığı almış bir şekilde güne başlayacakları, işlerine/ okullarına aydınlık havada ulaşacakları ortadadır.

Karanlıkta uyanmanın insan fizyolojisi ve psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri ise çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Yapılan birçok araştırma, hava aydınlanmadan güne başlamanın, vücudun sirkadiyen ritmini düzenleyen biyolojik saatini olumsuz yönde etkilediğine, kişide hormonal dengelerin değişmesine, duyu durum, dikkat, konsantrasyon, enerji ve stres bozukluklarına neden olabildiğine işaret etmektedir. Özellikle milyonlarca kişinin yaşadığı İstanbul, İzmir, Bursa gibi büyükşehirlerde yaşayan vatandaşların, iş/okul mesailerine yetişmek için çok daha erken saatlerde uyanmalarının gerekliliği düşünüldüğünde, bu durumun artık halk sağlığını tehdit eder bir hal aldığı anlaşılmaktadır. Bu olumsuzluklar çalışanların ve öğrencilerin üretkenliğini, verimliliğini ve başarı oranlarını düşürürken, karanlık havada dışarda olmanın bir takım güvenlik sorunlarına yol açması da sosyal hayatı olumsuz etkileyen bir başka faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kalıcı Yaz Saati Uygulamasının enerji tasarrufu sağladığı yönündeki iddialar ise tartışmalı bir diğer konudur. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yine İTÜ'yü referans olarak verdiği geçmiş dönem açıklamalarında 2016 yılından bu yana yüksek tasarruf yapıldığını söylerken, geriye dönük verileri ve atmosferik değişkenleri inceleyen uzmanlar söz konusu iddiaları yalanlamaktadır.

Aynı şekilde yaptığımız incelemeler neticesinde, uygulamanın enerji tasarrufu sağlaması bir yana, enerji israfına yol açtığı yönünde tespitlerimiz oluşmuştur. Buna göre Kış Saati Uygulamasının kaldırılıp Yaz Saati Uygulamasının kalıcı hâle geldiği 2016 yılının Kasım ayının elektrik tüketimini, bir önceki yılın aynı ayı ile kıyasladığımızda, uygulamanın elektrik tüketiminde yüzde 7,5 oranında artışa neden olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

Uygulamanın yerleşik olarak hayata geçtiği 2017 yılının şubat ayı hafta ortaları ile 2016 yılının aynı tarihleri esas alınarak yapılan karşılaştırmalarda ise milyonlarca insanın karanlıkta güne başlaması nedeniyle enerji tüketiminin yükseldiği görülmektedir. Buna göre, hafta ortası olan çarşamba günleri sabah saat 06.00'da bir önceki yıla oranla elektrik tüketimi yüzde 11,4 artmış durumdadır. Aynı şekilde Saat 07.00'de, bir önceki yıla kıyaslandığında elektrik tüketiminin yüzde 15,6, saat 08.00'de yüzde 17,4 ve saat 09.00'da ise yüzde 17,6 oranlarında artmıştır.

Görüldüğü üzere, AK Parti hükümetinin 2016 yılında Kış Saati Uygulamasının kaldırılmasına gerekçe olarak gösterdiği faktörler azalmak bir yana artarak devam etmiştir. Sabit saat uygulamasının toplum üzerinde yarattığı sosyolojik, psikolojik olumsuzluklar çok daha fazla hissedilirken, yeni uygulamanın enerji tasarrufu sağladığı iddiası da ispata muhtaçtır.

Türkiye nüfusunun yüzde 87'si yurdun orta meridyeni olarak kabul edilen 37,5 doğu meridyeninin batısında yaşarken ve elektrik tüketiminin yüzde 90'ı yine bu bölgede gerçekleşirken ulusal saati doğu meridyenine sabitleyerek bu uygulamanın enerji tasarrufu sağlayacağını öne sürmek hayatın olağan akışına aykırıdır.

AK Parti Türkiye'yi karanlıkta bırakan kalıcı yaz saati uygulamasına geçerek Avrupa'yla uyumlu bir saat sistemi kullanmak yerine; Suudi Arabistan, Katar, Kenya ve Etiyopya ile uyumlu bir saat sistemi tercih etmiştir.

AK Parti hükümeti, vatandaşlarımızın beden ve ruh sağlığını etkileyen; gündelik hayatta memnuniyetsizliğe, çeşitli asayiş sorunlarına, iş ve okul başarılarında verimsizliğe ve enerji israfına yol açan ve toplumun geniş kesiminde benimsenmeyen bu uygulamanın üzerindeki şaibeleri ortadan kaldırmak mecburiyetindedir.

Türkiye'nin coğrafi konumu, iklim özellikleri, iş ve eğitim hayatı, ticaret tarzı ve beşerî alışkanlıkları dikkate alınarak; toplumun genelinin talep ve ihtiyaçlarıyla örtüşen uygulamaların belirlenmesi, ortaya çıkan mağduriyetlerin bir an önce giderilmesinin sağlanması amacıyla Anayasanın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca "Meclis Araştırması" açılmasını arz ve teklif ederiz. 12.01.2024

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

